

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 12 grudnia 2008 r. (data prezentaty), Burmistrz Miasta i Gminy G. przekazał tut. Sądowi do rozpoznania sprawę rozgraniczenia działki nr ew. 2 z działkami nr ew. 1/6, 1/1, 1/5, 1/4 oraz 49/7 położonymi w mieście G., w obrębie geodezyjnym 10-03, w związku z niepodpisaniem protokołów przez strony postępowania przez geodetę, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne.

W uzasadnieniu wskazano, iż sprawa została wszczęta na podstawie wniosku z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie rozgraniczenia północno-zachodniej granicy nieruchomości położonej w G. stanowiącej działkę nr ew. 2, dla której prowadzona jest księga KW nr VIII- (...), z nieruchomościami przyległymi, oznaczonymi nr ewidencyjnymi 1/1, 1/4, 1/5, 1/6, 49/3, 49/4, 49/6, 49/7 z uwagi na wyeliminowanie błędów powstałych w wyniku przyjęcia do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego wadliwych opracowań KEM-m-GÓR.K.-10-03-2/94 i KEM-m-GÓR.K.-10-03-42/03. Wskazano również, iż w sprawie rozgraniczenia działki nr ew. 2 z działkami nr (...). 49/1, 49/3 i 49/4 zostały podpisane akty ugody i w konsekwencji decyzja nr (...) Burmistrza Miasta i Gminy umarzająca postępowanie administracyjne.

W postępowaniu toczącym się przed tut. Sądem, na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2010 r. (k. 147-148), uczestnicy **J. L.** i **T. L. (1)** poparli wniosek Burmistrza Miasta i Gminy G., wyjaśniając, że w związku ze złożeniem do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego błędnych operatów, konieczne jest postępowanie rozgraniczeniowe w stosunku do działki nr ew. 2.

Uczestniczka **A. R.** na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2010 r. (k. 147-148) oświadczyła, iż nie widzi potrzeby prowadzenia postępowania z uwagi na istniejące granice.

Pismem z dnia 13 maja 2010 r. (data prezentaty – k. 149-152) uczestnik postępowania **J. P. (1)**, w imieniu swoim oraz żony **A. P.**, wskazał, że wniosek jest bezzasadny, gdyż istniejąca granica pomiędzy ich działką a działką nr ew. 2 stanowiącą własność wnioskodawców jest zgodna z ewidencją gruntów i wynika z przedłożonych dokumentów. Pismem z tego samego dnia (k. 153) podobne stanowisko zabrał uczestnik **J. T.** w imieniu swoim oraz swojej żony **M. T.**, podnosząc, że ustalona granica między nieruchomościami (jego i uczestników J. i T. małżonków L.) jest zgodna z ewidencją gruntów.

Pismem z dnia 14 maja 2010 r. (data prezentaty – k. 156-157) uczestnik **M. J.** poparł wniosek.

Na rozprawie w dniu 13 marca 2013 r. (k. 546 verte) uczestnicy J. i T. małżonkowie L. wnieśli o wytyczenie granicy zgodnie z czerwoną linią na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę S. M. z dnia 23 marca 2012 r., przyjętą w dniu 2 kwietnia 2012 r. do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego pod nr ew. K.-m.GÓR K-10-03-56/12 (k. 369), zobowiązanie pozostałych uczestników do przesunięcia ogrodzenia w miejscu granicy ustalonej przez Sąd oraz o nieobciążanie kosztami postępowania, wskazując, iż Starosta zobowiązał się te koszty pokryć.

Pismem z dnia 13 marca 2015 r. (data prezentaty), uczestnik **Skarb Państwa – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad** w istocie nie oponował wnioskowi. Prezentując swoje stanowisko w sprawie uczestnik podkreślił, iż decyzją Wojewody (...) nr (...) z dnia 24 lipca 2012 r. udzielone zostało zezwolenie na realizację inwestycji drogowej „Rozbudowa drogi krajowej nr (...) na odcinku od skrzyżowania z ul. (...) w P. do skrzyżowania z drogą krajową nr (...) wraz z budową obwodnicy G., w zakresie budowy obwodnicy góry K. w ciągu drogi krajowej nr (...) od km 22+680 do km 27+790 oraz w ciągu drogi krajowej nr (...) od km 175+700 do km 179+550 – kategoria obiektów IV, XXV, XXVI, XXVIII”. Decyzją tą zostały objęte działki nr ew. 1/7 i 2/1, które z dniem 22 października 2013 r., na mocy decyzji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (nr (...)210-772-81- (...)) stały się własnością Skarbu Państwa. Uczestnik podkreślił, iż kształt linii rozgraniczającej został przesądzony i wyznaczył teren niezbędny do realizacji zamierzenia inwestycyjnego, którego częścią są działki nr ew. 1/7 i 2/1, co w ocenie uczestnika winno znaleźć odzwierciedlenie w toku ustalania granicy prawnej między działkami nr ew. 2/1 i 2/2, a działkami nr (...).

Ostatecznie wskazano, że granica ustalona między działkami nr (...) jest nienaruszalna jako granica prawna terenu zajętego pod drogę publiczną.

Uczestnik **R. R.** nie przedstawił jasnego stanowiska w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Uczestnicy T. L. (1), J. L. i M. J. są współwłaścicielami nieruchomości stanowiącą działkę nr ew. 2/2, położoną w miejscowości M., gminie G., dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. k. 230-232, odpis KW nr (...) k. 1027 verte, pismo uczestnika (...) z dn. 10.03.2015 r. z załącznikami k. 1037-1038)

Uczestnicy A. R. i R. R. są właścicielami nieruchomości stanowiących działki nr ew. 1/1 i 1/5, położonych w miejscowości M., gminie G., dla których Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. k. 239 verte, odpis KW nr (...) k. 1022 verte)

Uczestnicy J. P. (1) i A. P. są właścicielami działki nr ew. 1/6, położonej w miejscowości M., gminie G., dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. k. 237-238 odpis KW nr (...) k. 1023 verte)

Uczestnicy J. T. i M. T. są właścicielami nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. 49/7 położonej w miejscowości M., gminie G., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) oraz nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. 1/8 położonej w miejscowości M., gminie G., dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. k. 233-234, odpis KW nr (...) k. 1021 verte, odpis KW nr (...))

Uczestnik Skarb Państwa – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, jest właścicielem działek nr ew. 2/1 i 1/7 położonych w miejscowości M., gminie G., dla których prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...) oraz KW nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. K. 888-889, odpis KW nr (...) k. 1027 verte, odpis KW nr (...) k. 1028-1031 verte, pismo uczestnika (...) z dn. 10.03.2015 r. z załącznikami k. 1037-1038)

(...) będące przedmiotem postępowania, wywodzą się z dawnych działek, oznaczonych nr ewidencyjnym 201 i 221. W związku z realizacją uwłaszczenia, w wyniku podziału działki nr ew. 201 powstały działki o nr ew. 201/1, 201/2 i 201/3. Działka nr ew. 221 została natomiast podzielona na działki nr (...). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: mapa analizy granic dawnej działki nr ew. 221 k. 243, szkic nr 1 i szkic nr 9 z operatu założenia ewidencji gruntów nr KEM-M-GÓR.K.-4/61 k. 886-887, mapa do celów sądowych z dn. 26 maja 2014 r. k. 890)

Aktualnie z działki nr (...) wywodzą się działki nr ew. 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 49/6, 49/7. Działkę nr (...) stanowi aktualnie działka nr (...). Z dawnej działki nr ew. 221/1 wywodzą się działki o nr ew. 1/1, 1/2, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8. Ostatecznie z działek nr ew. 201/1 i 221/2 wywodzą się działki nr ew. 2/1 i 2/2. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: pismo z (...) z dn. 13.01.2014 r. k. 743, mapa analizy granic dawnej działki nr ew. 221 k. 243, mapa do celów sądowych z dn. 26 maja 2014 r. k. 890)

Aktem własności ziemi nr (...)on (...) z dnia 27 sierpnia 1974 r. wydanemu przez Naczelnika Powiatu w P., J. J. (2) i R. J. stali się właścicielami nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów wsi M., w gminie G., o nr ew. 201/1 oraz 221/2 o łącznej powierzchni 1,35 ha. Pierwotnie w akcie własności ziemi zamiast działki o nr ew. 201/1 była wpisana działka nr ew. 201/2, niemniej jednak błąd ten nie miał wpływu na dalsze decyzje organów prowadzących ewidencję gruntów, które wskazywały prawidłową numerację działki będącą własnością J. i R. J.. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: protokół graniczny k. 49-50 verte, (...) z dn. 27.08.1974 r. k. 158, decyzja Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. z dn. 30.09.1974 r. k. 159)

Aktem własności ziemi nr (...)on (...)G.K./4 z dnia 10 października 1974 r. Z. J. stał się właścicielem działki nr ew. 201/2. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: protokół graniczny k. 49-50 verte)

Na rok 1978 działką nr ew. 201/2 władał Z. J. i J. J. (4), właścicielem działki nr ew. 201/1 oraz działki nr ew. 221/2 był J. J. (2), władającym działką nr (...) był T. J. i W. J.. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: księga protokołów ustalenia granic z 1978 r. k. 49-50 verte)

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 1981 r., sygn. akt Ns 526/79, Sąd Rejonowy w Piasecznie dokonał rozgraniczenia między działką oznaczoną nr (...) oraz działką nr (...) zgodnie z mapą z dnia 1979 r. wykonaną przez geodetę uprawnionego A. D. wpisanej do składnicy geodezyjnej za nr KEM-GÓR.K-m-243/79. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: mapa do celów rozgraniczeniowych z dn. 3.03.1979 r. nr KEM-GÓR.K.-m-243/79 k. 11-13 akt Ns 526/79, postanowienie SR w Piasecznie z dn. 14.04.1981 r. k. 138 verte akt Ns 526/79)

Na dzień 25 maja 1983 r. władającym działką nr ew. 1 byli T. J. i W. J.. Natomiast władającym działką nr ew. 2 był J. J. (2). (okoliczności niesporne, a nadto dowód: protokół pomiaru stanu władania gruntami położonymi w G. k. 37-38)

W związku z odnową ewidencji gruntów i zmianą numeracji działek przeprowadzonej w operacie z 1984 r., nr KEM m.GÓR.K.-E-5-10-03/84 : z działki nr ew. 201/2 powstała działka nr ew. 49, z działki nr ew. 201/3 powstała działka nr ew. 44, z działki nr ew. 221/1 powstała działka nr ew. 1, a z działki nr ew. 201/1 i 221/2 powstała działka nr ew. 2. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: opinia dot. przebiegu granic z dn. 5.12.2005 k. 101-102)

Umową darowizny z dnia 7 czerwca 1989 r. sporządzonej przez W. L., notariusza w Państwowym Biurze Notarialnym w P., za rep. A nr 3540/89, J. J. (2) i R. J. darowali J. L. i T. L. (1) udział 1/2 we własności nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. 2. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: umowa darowizny z dn. 7.06.1989 r. k. 161-162 verte)

Na mocy decyzji Burmistrza Miasta i Gminy G. nr 91/94 z dnia 15 marca 1994 r. zatwierdzony został podział działki nr ew. 49 na działki nr ew.: 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 49/6 i 49/7 zgodnie z mapą sporządzoną przez geodetę M. D., przyjętą do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego w dniu 21 marca 1993 r. nr KEM-m-GÓR.K-10-03-22/94. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: mapa działki nr (...) z projektem podziału k. 54)

W dniu 12 grudnia 1997 r. zmarł J. J. (2). Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w W. z dnia 22 lipca 2005 r., sygn. akt II Ns 642/05 spadek po nim wraz z udziałem w gospodarstwie rolnym nabyli w 1/3: żona R. J., córka J. L. oraz syn M. J.. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: post. SR dla W-wy-M. w W-wie z dn. 22.07.2005 r. k. 10)

Postanowieniem z dnia 16 czerwca 2000 r. w sprawie sygn. akt II Ns 178/00 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. stwierdził, że z dniem 4 listopada 1971 r. T. J. i W. J. nabyli własność niezabudowanej nieruchomości rolnej o powierzchni 1 ha 63 a 65 m², stanowiącą działkę nr ew. 1 opisaną na mapie nr G. (...) -2-5/2000 z dnia 2 lutego 2000 r. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: postanowienie z dn. 16.06.2000 r. wraz z mapą k. 574-575)

Umową sprzedaży z dnia 31 lipca 2002 r., sporządzoną przez M. Ł., notariusza w P., za rep. A nr 3763/2002, Z. J. i E. N. sprzedali J. P. (1) i J. T. po połowie niezabudowaną nieruchomość stanowiącą działkę nr ew. 1. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: umowa sprzedaży z dn. 31.07.2002 r. wraz z mapą k. 576-579)

Decyzją nr (...) z dnia 3 lipca 2003 r. Burmistrz Miasta i Gminy G. zatwierdził podział działki nr ew. 1 na działki nr ew. 1/1, 1/2, 1/3 i 1/4 z czego działka nr 1/2 stanowiąc drogę wewnętrzną na podstawie mapy sporządzonej przez geodetę M. K., która w dniu 2 lipca 2003 r. została przyjęta do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego za nr KEM-m.GÓR.K-10-03-42/03. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: mapa k. 59, opinia Burmistrza MiG G. z dn. 7.01.2003 r. wraz z mapą k. 583-584, decyzja nr (...) z dn. 3.07.2003 r. k. 586)

Na mocy umowy zniesienia współwłasności z dnia 15 lipca 2003 r., sporządzoną przez L. G., notariusza w G., za rep. A nr 1621/2003, J. P. (1) i A. P. stali się wyłącznymi właścicielami działek nr ew. 1/1 i 1/3, a J. T. i M. T. stali się

wyłącznymi posiadaczami działki nr 1/4. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: umowa zniesienia współwłasności z dn. 15.07.2003 r. k. 590-592 verte)

Decyzją nr (...) z dnia 7 stycznia 2004 r. Burmistrz Miasta i Gminy G. zatwierdził projekt podziału nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. 1/3 na działki nr (...) zgodnie z mapą z dnia 17 grudnia 2003 r. nr ew. KEM-m-GÓR.K-10-03-44/03 sporządzoną przez geodetę M. K.. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: decyzja nr (...) Burmistrza MiG G. z dn. 7.01.2004 r. wraz z załącznikami k. 596-599)

Umową sprzedaży z dnia 24 lutego 2004 r. sporządzonej przez P. G., asesora notarialnego i zastępcy notariusza J. P. (2) w P., J. P. (1) i A. P. sprzedali na rzecz R. R. i A. R. własność działek nr ew. 1/1 i 1/5 oraz udział w działce nr ew. 1/2. (okoliczności niesporne a nadto dowód: kopia umowy sprzedaży z dn. 24.02.2004 r. k. 601-605 verte)

Na skutek pisma uczestników J. L. i T. L. (1) z dnia 29 marca 2004 r., Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego wszczął postępowanie sygn. (...)VI.7610-20/04/05 w celu sprawdzenia, czy ustalenie granicy na odcinku A-B w Protokole przyjęcia przebiegu granic z dnia 24 maja 2003 r. odbyło się zgodnie z przepisami. W wyniku przeprowadzonego postępowania, pismem z dnia 20 stycznia 2005 r. Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego stwierdził: wady i usterki w opracowaniu nr KEM-m.GÓR.K-10-03-42/03, jak również nieprawidłową procedurę przeprowadzenia kontroli opracowania. W związku z tym Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego zalecił Staroście (...) podjęcie działań gwarantujące właściwe działanie (...) Ośrodka (...), dokonanie analizy opracowań nr KEM-m.GÓR.K-10-03-42/03 i KEM-m.GÓR.K-10-03-44/03 w celu doprowadzenia do zgodności współrzędnych punktu A z operatu z odnowienia z ewidencji gruntów KEM-m.GÓR.K-m.-292/83 z opracowaniami geodezyjnymi nr KEM-m.GÓR.K-10-03-22/94, nr KEM-m.GÓR.K-10-03-42-03 i KEM.m.GÓR.K-10-03-44/03. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: pismo uczestników J. i T. L. z dn. 29.30.2004 r. k. 4 akt sygn. (...)VI.7610-20/04, pismo Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego z dn. 20.01.2005 r. k. 111 verte akt sygn. (...)VI.7610-20/04)

W dniu 5 czerwca 2005 r. zmarła R. J.. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w W. z dnia 22 lipca 2005 r., sygn. akt II Ns 642/05 spadek po niej wraz z udziałem w gospodarstwie rolnym nabyli w 1/2: córka J. L. i syn M. J.. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: post. SR dla W-wy-M. w W-wie z dn. 22.07.2005 r. k. 10)

Pismem z dnia 27 kwietnia 2005 r. Starosta (...) wniósł do Burmistrza Miasta i Gminy G. o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie rozgraniczenia północno-zachodniej granicy nieruchomości stanowiącej działkę nr ew. 2 z nieruchomościami przyległymi oznaczonymi jako działki nr ew.: 1/1, 1/4, 1/5, 1/6, 49/1, 49/3, 49/4, 49/6 i 49/7 z uwagi na wyeliminowanie błędów powstałych w opracowaniach nr KEM-m.GÓR.K-10-03-22/94 i KEM-m.GÓR.K-10-03-42/03. Na skutek tego pisma, postanowieniem z dnia 20 czerwca 2005 r. nr (...)7430 R- (...), Burmistrz Miasta i Gminy G. wszczął z urzędu postępowanie rozgraniczające dot. przedmiotowej działki pod sygn. akt DER 2134/05. Na skutek niniejszego postępowania doszło do ustalenia granicy działki nr ew. 2 z działkami nr ew. 1/6, 1/1, 1/5, 1/4 i 49/7 w związku z zawarciem ugody przed geodetą i w konsekwencji, decyzją nr (...) z dnia 18 maja 2006 r. Burmistrz Miasta i Gminy G. umorzył postępowanie rozgraniczeniowe. W pozostałym zakresie sprawa została przekazana do postępowania sądowego. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: pismo Starosty z dn. 27.04.2005 r. k. 2, decyzja Burmistrza MiG G. nr 192/06 z dn. 18.05.2006 r. k. 5, postanowienie z dn. 20.06.2005 r. k. 7)

Decyzją Wojewody (...) nr (...) z dnia 24 lipca 2012 r. udzielone zostało zezwolenie na realizację inwestycji drogowej „Rozbudowa drogi krajowej nr (...) na odcinku od skrzyżowania z ul. (...) w P. do skrzyżowania z drogą krajową nr (...) wraz z budową obwodnicy G., w zakresie budowy obwodnicy góry K. w ciągu drogi krajowej nr (...) od km 22+680 do km 27+790 oraz w ciągu drogi krajowej nr (...) od km 175+700 do km 179+550 – kategoria obiektów IV, XXV, XXVI, XXVIII”. Decyzją tą zostały objęte działki nr ew. 1/7 i 2/1, które z dniem 22 października 2013 r., na mocy decyzji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (nr (...)210-772-81- (...)) stały się własnością Skarbu Państwa. (okoliczności niesporne, a nadto dowód: wypis z rej. grunt. K. 888-889, odpis KW nr (...) k. 1027 verte, odpis KW nr (...) k. 1028-1031 verte, pismo uczestnika (...) z dn. 10.03.2015 r. z załącznikami k. 1037-1038)

Ustalając powyższy stan faktyczny, Sąd w pierwszej kolejności oparł się na okolicznościach niespornych między stronami, mając na uwadze treść art. 229 k.p.c. oraz art. 230 k.p.c. Wskazać należy, iż na wykazanie okoliczności niespornych nie jest wymagane wykazywanie dowodów, to jednak okoliczności te znajdowały odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Przede wszystkim jednak czyniąc ustalenia faktyczne, Sąd oparł się na ww. dokumentach, zarówno urzędowych, jak i prywatnych, zgromadzonych nie tylko w aktach niniejszej sprawy, ale również w dołączonych aktach spraw: Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego sygn. (...).VI.7610-20/04, Sądu Rejonowego w Piasecznie sygn. Ns 526/79 oraz Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w W. sygn. II Ns 178/00. Prawdziwość i wiarygodność powyższych dokumentów nie była przez strony kwestionowana. Również Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Podkreślić jednak w tym miejscu należy, iż zasadnicza większość powyższych dokumentów została złożona w formie kserokopii. Oznacza to, iż takiemu dowodowi, w świetle art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. nie można nadać waloru dokumentu urzędowego lub prywatnego. Niemniej jednak okoliczność ta nie dewalutowała ich wartości dowodowej, bowiem mogły one zostać potraktowane jako inne środki dowodowe w rozumieniu art. 308 § 1 k.p.c.

Sąd dopuścił również dowód z przesłuchania świadków: E. R. (k. 428-429) oraz L. K. (k. 639-640 verte). Niemniej jednak zeznania świadków okazały się niekonieczne dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę specyfikę niniejszego postępowania i kryterium, na jakim Sąd oparł rozstrzygnięcie.

Ostatecznie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu geodezji i kartografii S. M. – pisemną z dnia 25 sierpnia 2011 r. (k. 225-243), ustną uzupełniającą z dnia 7 października 2011 r. (k. 291-293), pisemną uzupełniającą z dnia 29 lipca 2013 r. (k. 649-655) oraz ustną uzupełniającą z dnia 4 grudnia 2013 r. (k. 730-731); oraz E. B. (1) – pisemną z dnia 30 listopada 2014 r. (k. 868-898).

W związku z powyższym biegły S. M. (1) sporządził w dniu 23 marca 2012 r. mapę określającą granicę pomiędzy działkami objętymi niniejszym postępowaniem, która została złożona w dniu 2 kwietnia 2012 r. do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego, za nr K.-m.GÓR.K-10-03-56/12 (k. 369).

W ocenie Sądu przedmiotowe opinie należało uznać za prawidłowe, logiczne i wzajemnie uzupełniające się. Poczynione przez biegłych ustalenia nie budziły zastrzeżeń i stanowiły istotne podstawy dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie.

Postępowanie rozgraniczeniowe jest szczególnym postępowaniem, które znajduje się w zainteresowaniu zarówno prawa publicznego, jak i prawa prywatnego. Odzwierciedleniem tego jest dwufazowość postępowania.

Faza administracyjna postępowania rozgraniczeniowego ma na celu ustalenie przebiegu granicy nieruchomości przez określenie położenia punktów i linii granicznych, utrwalenie tych punktów znakami granicznymi na gruncie oraz sporządzenie odpowiednich dokumentów i uregulowana jest w art. 29-39 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne. Postępowanie to prowadzone jest przez właściwego Wójta, Burmistrza lub Prezydenta Miasta, na wniosek, bądź w wyjątkowych przypadkach z urzędu.

Faza administracyjna postępowania rozgraniczeniowego może zakończyć się na trzy sposoby. Pierwszym jest zawarcie ugody przed wyznaczonym przez organ prowadzący postępowanie geodetą, która ma moc ugody sądowej (art. 31 ust. 4 Prawa geodezyjnego i kartograficznego). Drugim jest wydanie przez organ prowadzący postępowanie decyzji rozgraniczeniowej (art. 33 ust. 1 Prawa geodezyjnego i kartograficznego), w związku z czym stronie niezadowolonej z rozstrzygnięcia przysługuje złożenie żądania o przekazanie sprawy do tut. Sądu, w terminie 14 dni od dnia doręczenia

decyzji (art. 33 ust. 3 Prawa geodezyjnego i kartograficznego). Ostatecznie Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta, w razie braku podstaw do wydania decyzji rozgraniczającej, umarza postępowanie i przekazuje sprawę z urzędu do rozpatrzenia sądowi (art. 34 ust. 1 i 2 Prawa geodezyjnego i kartograficznego).

Postępowanie rozgraniczeniowe przed Sądem natomiast prowadzone jest na innych zasadach. O ile administracyjna faza opiera się na położeniu punktów i linii granicznych, Sąd w pierwszej kolejności bierze pod uwagę stan prawny nieruchomości i granicę prawną. W razie niemożności jej ustalenia, granicę nieruchomości ustala się według ostatniego stanu posiadania. Ostatecznie, jeśli również nie można stwierdzić ostatniego stanu posiadania, a strony nie doszły do ugody, sąd ustala granice z uwzględnieniem wszelkich okoliczności sprawy (art. 153 k.c.). Kolejność wymienienia poszczególnych kryteriów nie jest przy tym bez znaczenia, bowiem niemożność ustalenia granicy na podstawie pierwszego kryterium skutkuje ustaleniem granicy pod względem następnego w kolejności.

Godzi się zauważyć, iż Sąd po przekazaniu sprawy rozgraniczeniowej nie ma kompetencji do kontrolowania czynności podjętych w postępowaniu administracyjnym, ani do badania zgodności z prawem wydanej w tym postępowaniu decyzji. Faza sądowa rozgraniczenia nie jest bowiem etapem odwoławczym w stosunku do fazy administracyjnej. De facto, według stanowiska doktryny, po przekazaniu sprawy do Sądu postępowanie rozgraniczeniowe toczy się na nowo (tak G. K. w komentarzu do art. 152 i 154 Kodeksu cywilnego). Dlatego też podnoszone okoliczności mające miejsce w trakcie administracyjnej fazy postępowania mają, co do zasady, drugorzędne znaczenie.

W ocenie Sądu, zgromadzony materiał dowodowy niniejszej sprawie pozwolił na ustalenie granicy prawnej, działek nr ew. 2/1 i 2/2 położonych w miejscowości M., gminie G. i będących własnością uczestników J. L., T. L. (1), M. J. oraz Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad z działkami nr ew. 1/6, 1/1, 1/5, 1/7, 1/8 oraz 49/7, będących własnością A. R., R. R., A. P., J. P. (1), M. T., J. T. oraz Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Przechodząc zatem do objaśnienia pierwszego kryterium tj. ustalenia stanu prawnego nieruchomości, to wyjaśnić należy, iż polega ono na ustaleniu, do jakiego miejsca na gruncie sięga prawo własności, przysługujące właścicielom gruntów sąsiadujących, stosownie do ich tytułu własności. Stan prawny natomiast kształtują wszystkie zdarzenia prawne mające wpływ na przebieg granicy tj. orzeczenia sądowe, czynności prawne, czy też decyzje administracyjne. Przez stan prawny należy również uznawać stan wynikający z zasiedzenia (tak SN w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 1967 r., sygn. akt III CR 424/66, czy postanowieniu z dnia 2 czerwca 2011 r., sygn. akt I CSK 521/10). Sąd może ustanowić nowe punkty graniczne, nawet dotychczas nieistniejące, jeżeli takie wytyczenie granicy uzasadnione jest stanem prawnym, nawet jeżeli przebiega ona pod budynkiem (por. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2002 r., sygn. akt III CKN 590/00).

Zaznaczyć w tym miejscu należy, iż takie środki dowodowe jak np. zeznania świadków mają szczególne znaczenie dopiero przy rozpoznawaniu kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania lub wszelkich możliwych okoliczności. Dlatego też, biorąc pod uwagę, iż rozgraniczenia można było oprzeć na stanie prawnym nieruchomości objętych postępowaniem, zeznania świadków E. R. (k. 428-429) oraz L. K. (k. 639-640 verte) nie miały w istocie wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie.

Spór graniczny w niniejszej sprawie w istocie wynikał z błędnych opracowań geodezyjnych, które zostały włączone do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego. Na skutek działań uczestników J. L. i T. L. (1), (...) Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego wszczął postępowanie sprawdzające, w wyniku którego wykryto wady i usterki opracowania nr KEM-m.GÓR.K-10-03-42/03 traktującego o podziale działki nr ew. 1 na działki nr ew. 1/1, 1/2, 1/3 i 1/4. Opracowanie to nie posiadało ustalenia stron zainteresowanych przyjęciem granic nieruchomości do podziału, brak zawiadomień stron o terminie przyjęcia granic, brak analizy operatów uzyskanych z zasobu zarówno ze strony wykonawcy jak i Ośrodka, który wydał do wykorzystania błędne opracowanie nr KEM-m.GÓR.K.-10-03-22/94 traktujące o podziale działki nr ew. 49 na działki nr ew. 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 49/6 oraz 49/7, w którym przyjęto do podziału współrzędną różniącą się od danych z obowiązującej ewidencji gruntów.

Inspektor zarzucił również, iż opracowania te zostały przyjęte bez odpowiedniego przeprowadzenia kontroli, nadając mu cechy dokumentu geodezyjnego.

Pomijając wyniki kontroli przeprowadzonej przez Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego, strony złożyły szereg dowodów wskazujących na zmiany prawne dokonywane na przestrzeni lat w postaci operatów ewidencyjnych, orzeczeń sądowych, umów zawartych między stronami, a ich poprzednikami prawnymi, jak i prywatne opracowania podziału, które stały się podstawą decyzji o podziale. Jednakże ustalenie granicy między nieruchomościami objętymi postępowaniem, przy uwzględnieniu ich stanu prawnego, a także przebiegu granicy wynikającego z aktualnego stanu posiadania, jak i ich poprzedników prawnych, na podstawie przedstawionych dokumentów, niewątpliwie wymagało wiadomości specjalnych posiadanych przez biegłego geodetę. Dlatego też Sąd w niniejszym postępowaniu dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu geodezji i kartografii.

W pierwszej kolejności Sąd dopuścił opinię biegłego geodety S. M. z dnia 25 sierpnia 2011 r. (k. 225-226). W opinii tej biegły ustalił, iż nieruchomości będące przedmiotem postępowania pochodzą z dawnych działek nr ew. 221 i 201. Zmiana numeracji nastąpiła natomiast w oparciu o odnowioną ewidencję gruntów z 1984 r. W ocenie biegłego, granica pomiędzy dawną działką nr ew. 221, 224, a działką nr ew. 201 i 202 od ul. (...) pokrywają się ze sobą, niemniej błędnie została określona zachodnia granica działki nr ew. 2, która powinna być wydzielona w odległości 20,9 m od ul. (...) i 21 m od strony południowej, czego potwierdzeniem jest wyrys z mapy ewidencyjnej będący częścią decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. z dnia 30 września 1974 r. w sprawie wprowadzenia zmian w rejestrze gruntów (k. 159-160 verte). W ocenie biegłego zwężenie działki nr ew. 2 od strony południowej, graniczącej z Nadleśnictwem C. spowodowane zostało błędnym określeniem miary czołowej pomiędzy działkami nr ew. 221 i nr ew. 224 o 5 m.

Na rozprawie w dniu 7 października 2011 r. (k. 291-293), biegły S. M. (1) wyjaśnił, że w oparciu o błędnie dokonany podział nieruchomości zostało dokonane podwójne hipotekowanie tj. założenie księgi wieczystej dla działki nr (...). Przedmiotem sporu jest zachodnia granica działki nr ew. 2, przy której należało ustalić punkty identycznie przy zakładaniu ewidencji gruntów w latach 60-tych. Przy rozgraniczeniu działki nr ew. 2 i nr ew. 3 wykryto błąd polegający na przesunięciu granicy o 5 m i nie było żadnego opracowania dotyczącego tej granicy. Ustalając granicę natomiast, biegły posłużył się kryterium dotyczącym błędu w operacie KEM-m-GÓR.K-E-4/61 wynoszącego 5 m przy określeniu szerokości pomiędzy dawnymi działkami nr ew. 221 i nr ew. 224, a obecnie działkami nr ew. 2 i nr ew. 3 przed podziałem.

Uczestnicy J. T. i A. R. zakwestionowali stanowisko biegłego i wnieśli o powołanie nowego biegłego. Na rozprawie w dniu 5 czerwca 2013 r. (k. 639-640 verte), uczestnik J. P. (1) wniósł o przeprowadzenie uzupełniającej opinii biegłego, wobec braku w aktach załączników do jego pisma oraz zobowiązanie biegłego do poszerzenia badań o więcej działek, bowiem w opisie opinii biegłego znajdują się błędy numerów działek ze stanem faktycznym.

Pisemną opinią uzupełniającą z dnia 29 lipca 2013 r. (k. 649-655) biegły S. M. (1) potwierdził swoją opinię z dnia 25 sierpnia 2011 r. Biegły wskazał, iż jak wynika z opracowań KEM-M-GÓR.K-E-4/61, mapy do celów rozgraniczeniowych KEM-m.GÓR.K.-m-243/79 oraz ewidencji gruntów KEM-M-GÓR.K-E-5-10-03/84 granica prawna przebiega pomiędzy punktami A-B zaznaczonych na mapie. Potwierdzeniem dotyczącym przebiegu granic są przedstawione opracowania w stosunku do granic działek sąsiednich, nr ew. 35/17, 35/15 będących częścią dawnej działki nr ew. 22 i działek nr ew. 1/7 i 2/1 będących częścią dawnej działki nr ew. 221, jak również działki nr ew. 3/11 będącej częścią dawnej działki nr ew. 224 od strony południowej, a od strony północnej w stosunku do granic działek sąsiednich, nr ew. 6 i nr ew. 5/1, będących częścią dawnej działki nr ew. 204; działek nr ew. 4/3 i 4/1 będących częścią dawnej działki nr ew. 203; działek nr ew. 3/3 i 3/1 będących częścią dawnej działki nr ew. 202 oraz działek nr ew. 2/2, 49/1 i 44 będących częścią dawnej działki nr ew. 201.

Opinia wciąż jednak pozostawała przedmiotem wątpliwości uczestnika J. P. (1), który wskazał, że są rozbieżności między mapami biegłego złożonymi do aktualnej opinii, a do poprzedniej. Biegły nie podał przy tym, kiedy powstały błędy w geodezji będące przyczyną obecnej sytuacji (k. 687).

Wobec powyższych zarzutów, na rozprawie w dniu 4 grudnia 2013 r. (k. 730-732) biegły S. M. (1), wyjaśnił iż punkty oznaczone na niebiesko w mapie stanowiącej załącznik do opinii z dnia 29 lipca 2013 r. są zgodne z operatem z ewidencji gruntów z 1961 r. Odpowiadają one dzisiejszym punktom granicznym nadanym w oparciu o operat ewidencji gruntów z 1984 r. W postępowaniu rozgraniczeniowym w 1979 r. ustalona została granica pomiędzy działkami nr ew. 2 i nr ew. 3. Miary z tego operatu naniesione są na mapie oznaczonej numerem KEM-m.GÓR.K-m-243/79. W ocenie biegłego, wykazano również błąd w szerokości 5 m. Wcześniej bowiem granice pomiędzy działkami nr ew. 2 i 3 oraz działkami nr ew. 1 i 2 wyznaczały punkty graniczne oznaczone na mapie nr 1003073 T oraz (...). Błędne punkty pochodziły z zarysu pomiarowego z 1961 r. i w operacie z 1984 r. uwzględniono już rozgraniczenie z 1979 r. Granica między działkami nr ew. 1 i nr ew. 2 pozostała błędna. Dzieląc działkę nr ew. na dwie odliczono 21 m szerokości działki nr (...) od granicy z działką (...) do punktu rzeczywistego w terenie, a na mapie naniesiono 21 m od punktu błędnie określonego w zarysie pomiarowym z 1961 r. i błędnie określonego w ewidencji gruntów. W zarysie z 1961 r. odległość między punktami granicznymi pomiędzy działkami (...) była oznaczona jako 80,3 m, natomiast w rzeczywistości jest to 85,55 m. Ostatecznie biegły wskazał nadto, iż działka nr (...) ma szerokość 28,75 m, co wynika z rozgraniczenia z 1979 r., a na szkicu z 1961 r. jest 23,5 m. Na szkicu z 1961 r. punkt 0,0 jest w punkcie 31 na granicy obecnych działek (...).

Również ta opinia spotkała się z oporem uczestniczki A. R., która podniosła, że na mapach biegłego są nieściśłości. Biegły, zdaniem uczestniczki, potwierdził, że nie poszerzył badań granic o dalsze działki (k. 731).

Ostatecznie postanowieniem z dnia 26 maja 2014 r. (k. 798) Sąd dopuścił dowód z dodatkowej opinii biegłego geodety, w celu ustalenia granicy prawnej pomiędzy nieruchomościami nr ew. 2/1 i 2/2 (przed podziałem nr ew. 2), oraz działkami nr ew. 1/1 i 1/5, nr ew. 1/6 oraz działkami nr ew. 1/7 i 1/8 (stanowiącymi przed podziałem działkę nr ew. 1/4) i działką nr ew. 49/7.

W związku z postanowieniem ostateczną w niniejszej sprawie pisemną opinię z dnia 30 listopada 2014 r. sporządziła biegła E. B. (1) (k. 868-898). W opinii tej biegła w sposób szerszy dokonała analizy historii geodezyjnej działek będącej przedmiotem postępowania, niemniej jednak ostateczne wnioski z niej płynące potwierdziły prawidłowość poprzednich opinii sporządzonych przez biegłego S. M..

Biegła wskazała, że nieruchomości będące przedmiotem niniejszego postępowania wywodzą się z nieruchomości nr ew. 201 i 221. W wyniku podziału działka (...) podzielona została na działki nr ew. 201/1, 201/2 i 201/3. Natomiast działka nr ew. 221 została podzielona na działki nr (...). Na mocy aktu własności ziemi nr (...)on (...) z dnia 27 sierpnia 1974 r. J. J. (2) i R. J. stali się właścicielami nieruchomości składających się z działek nr ew. 201/2 i 221/2 o powierzchni 1,35 ha. Niemniej jednak podkreślono, iż nr działki (...) jest numerem wpisanym omyłkowo, bowiem w dalszych dokumentach geodezyjnych J. J. (2) i R. J. przypisuje się działkę nr ew. 201/1. Działka nr (...) stała się własnością Z. J. na mocy aktu własności ziemi nr (...)on (...)G.K./4 z dnia 14 października 1974 r. Ostatecznie w tej części biegła podkreśliła, iż z dawnej działki nr (...) wywodzą się działki nr ew.: 49/1, 49/2, 49/3, 49/4, 49/5, 49/6 i 49/7, przy czym działka nr ew. 201/3 stanowi działkę nr (...). Z dawnej działki (...) wywodzą się działki o nr ew.: 1/1, 1/2, 1/5, 1/6, 1/7 i 1/8. Ostatecznie z dawnych działek nr (...) wywodzą się działki nr ew. 2/1 i 2/2

W analizie dokumentów geodezyjnych zgromadzonych w niniejszej sprawie biegła wskazała, iż w operacie odnowienia ewidencji gruntów nie uwzględniono przebiegu granicy prawnej pomiędzy działkami nr (...) (KEM-m-G..K.m.-243/79), co stało się przyczyną popełnienia błędu przy ustaleniu wschodniej granicy działki nr ew. 2. Szerokość tej działki wynosi od północy 20,89 m, a od południa 21 m, natomiast źle został określony kierunek linii granicznych, zarówno wschodniej, jak i zachodniej. Południowo-wschodni narożnik działki nr (...) został określony w ewidencji w taki sposób, że przesunięty został o ok. 5 m na wschód od granicznika ustalającego granicę prawną pomiędzy działkami nr ew. 2 i 3., a południowo-zachodni narożnik ustalony został w odległości 21 m od południowo-wschodniego. W tej sytuacji działkę nr (...) określały cztery punkty graniczne, a obliczona na ich podstawie powierzchnia wynosiła 1,3450 ha, co zostało podpisane w dniu 17 maja 1983 r. przez ówczesnego (...). Po krótkim czasie w operacie ewidencji gruntów dokonano korekty i skreślenia bez uzasadnienia i czytelnego podpisu oraz bez zawiadomienia o zmianie właściciela działki, a jej powierzchnię ustalono na 1,3182 ha. Na zachodniej granicy działki nr (...) ustalono dodatkowo punkt na rowie, który spowodował jej załamanie się do środka, a w konsekwencji

zmniejszenie powierzchni działki nr (...), a powiększenie powierzchni działki sąsiedniej. Według odnowionej ewidencji z 1984 r. działki (...) stanowią kompleks o łącznej powierzchni 3,87 ha. Natomiast według operatu założenia ewidencji z 1961 r. ten sam kompleks (tj. ówczesne działki nr (...)) miał powierzchnię 3,71 ha. Różnica ta wynika z błędnie przyjętej w 1984 r. wschodniej granicy działki nr (...), która „została wypchnięta” poza kompleks. Działka nr (...) powinna mieć zgodnie z wyliczeniem 1,44 ha, natomiast według nieprawidłowo ustalonych danych, wpisano do ewidencji powierzchnię 1,6365 ha.

Biegła wskazała przy tym - ponad zarzutami Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego opracowania dotyczące podziału działki nr ew. 49 i działki nr ew. 1 - że w opracowaniach dotyczących ich podziału nie uwzględniono miar i danych z operatu ewidencji i danych wynikających z uwłaszczeń. Pominięcie tych danych natomiast spowodowało, że mapy podziałowe nie są zgodne z operatem ewidencji i danych wynikających z uwłaszczeń. Mają one natomiast wpływ na problemy w ustaleniu przebiegu granicy według stanu prawnego między badanymi działkami. Podczas podziału działki nr (...) (KEM m. (...)K-10-03- (...)) geodeta opracował prawidłowo operat. Dane z opracowania dotyczące położenia wschodniej granicy działki nr (...) potwierdziło również opracowanie KEM-m-G..K.m.-243/79, jednakże w wyniku tych zmian, działka nr ew. 2 od wschodniej granicy została „obcięta” o ok. 5 m, przy czym jej zachodnia granica nie została skorygowana i naprowadzona na właściwe miejsce do wspomnianego kompleksu. Pozostała ona w ewidencji bez zmian. Spowodowało to zmniejszenie szerokości działki nr (...) od południa z 21 m do 16 m, wbrew miarom przyjętym do uwłaszczeń. Przyczyną tych nieprawidłowości stał się błąd przy pracach związanych z odnowieniem ewidencji oraz wadliwe wykonane i przyjęte do zasobu opracowania dotyczące podziału tych działek.

Podsumowując biegła podniosła, że od wielu lat nie ma zgodności stron w zakresie przebiegu granicy pomiędzy działką nr ew. 2/1 i 2/2, a działkami nr (...). Ostateczne decyzje administracyjne dotyczące podziału działki nr (...) zostały wydane na podstawie wadliwych opracowań geodezyjnych. W związku z tym biegła wykonała mapę wskazując przebieg granicy, ustalonych na podstawie szkiców nr 1 i 9 pomiaru z 1961 r. oraz zdjęć lotniczych pozyskanych z zasobu (...) Ośrodka (...), obejmującej część obrębu 10-03 w G.. Dokonana przez biegłą analiza pomiarowa i obliczeniowa pozwoliła na wytyczenie granicy prawnej.

W powyższych okolicznościach, Sąd w całej rozciągłości podzielił ustalenia i wnioski przedstawione w ww. opiniach biegłych. Zarówno biegły S. M. (1), jak i biegła E. B. (1) wypowiedzieli się sposób fachowy i logiczny. W stosunku do opinii przeprowadzonych przez biegłego S. M. uczestnicy J. P. (1), A. P., J. T. i M. T. zarzucali, iż pomiędzy mapami biegłego, a również w wyjaśnieniach dochodziło do niejasności, a w szczególności w braku wskazania, co się stało, że zachodnia granica działki nr ew. 2/1 i 2/2 została przesunięta. W tym miejscu dokładnych i pełnych wyjaśnień udzieliła biegła E. B. (1), która w sposób klarowny i rzetelny objaśniła historię działek będących przedmiotem sporu, oraz błąd, który wynikał z operatu odnowienia geodezji. Opinie obydwu biegłych zatem uzupełniają się wzajemnie, stanowiąc jedno pełne, jasne, odpowiadające na wątpliwości pozostałych uczestników oraz logiczne wyjaśnienie dotyczące problemów z zachodnią granicą działek nr ew. 2/1 i 2/2 położonych w miejscowości M., które Sąd podzielił w niniejszej sprawie.

Wobec wzajemnej kompilacji wniosków ustalonych przez biegłych powołanych w niniejszej sprawie (co również biegła E. B. (1) podkreśliła w swojej opinii), Sąd nie znalazł przeciwwskazań, aby oprócz rozstrzygnięcia niniejszej sprawy o mapę sytuacyjną nr DER (...) z dnia 23 marca 2012 r. sporządzoną przez biegłego S. M. i złożoną do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego pod nr ew. K.-m.GÓR.K-10-03-56/12 (k. 369) dokonując rozgraniczenia działek nr ew. 2/1 i 2/2 oraz działkami nr ew. 1/7, 1/8, 1/6, 1/5, 1/1, 49/7 zgodnie z wskazaną w wymienionej mapie czerwoną linią tj. na odcinku punktów A-B-C-D-E-F-G (k. 369).

Zgodnie z treścią art. 152 k.c. właściciele gruntów sąsiadujących obowiązani są do współdziałania przy rozgraniczeniu gruntów oraz przy utrzymywaniu stałych znaków granicznych; koszty rozgraniczenia oraz koszty urządzenia i utrzymywania stałych znaków granicznych ponoszą po połowie.

W związku z tym Sąd, zgodnie z wnioskiem J. L., T. L. (1) i M. J., zobowiązał A. R. i R. R., J. P. (1) i A. P. oraz J. T. i M. T., jako właściciele działki nr (...) do przesunięcia ogrodzenia biegnącego wzdłuż swoich działek do ustalonej przez Sąd granicy w terminie 1 miesiąca, jako że obecnie ogrodzenie to biegnie w sposób niezgodny z granicą prawną nieruchomości, na niekorzyść właścicieli działki nr (...).

Na marginesie wskazać należy, iż w toku niniejszego postępowania uczestnicy J. L., T. L. (1) i M. J. uznawani byli w niniejszym postępowaniu jako wnioskodawcy. Stanowisko to jednak okazało się błędne, niemniej jednak nie miało ono wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie.

Ustalając strony postępowania w fazie sądowej, wobec braku odrębnych przepisów regulujących tą kwestię, Sąd posiłkuje się przede wszystkim dokumentacją rozgraniczenia prowadzonego w fazie administracyjnej, poddając analizie sposób wszczęcia postępowania rozgraniczeniowego oraz powody, dla którego postępowanie rozgraniczeniowe przeszło z fazy administracyjnej do fazy sądowej. Wnioskodawcą zatem w fazie sądowej może być: osoba, na której wniosek wszczęto postępowanie rozgraniczeniowe lub też osoba, która zgodnie z art. 33 ust. 3 Prawa geodezyjnego i kartograficznego żądała przekazania sprawy do Sądu wobec decyzji organu prowadzącego postępowanie rozgraniczeniowe.

Analizując dokumentację postępowania rozgraniczeniowego sygn. DER 2134/05 (k. 6-102) należało stwierdzić, iż w istocie, w niniejszej sprawie nie ma strony, której można byłoby nadać przymiot wnioskodawcy. W pierwszej kolejności wynika to z postanowienia Burmistrza Miasta i Gminy G. z dnia 20 czerwca 2005 r., który wszczął postępowanie rozgraniczeniowe z urzędu, a nie na wniosek którejkolwiek ze stron niniejszego postępowania (k. 7). Również sposób przekazania sprawy nie pozwolił na poczynienie pozytywnych wniosków w tej kwestii, bowiem na mocy decyzji nr (...) z dnia 18 maja 2006 r. Burmistrz Miasta i Gminy G. umorzył postępowanie w części, gdzie właściciele nieruchomości zawarli ugodę przed upoważnionym przez ten organ geodetą, a w pozostałym zakresie, wobec niezastnienia podstaw do wydania decyzji, Burmistrz z urzędu przekazał sprawę do tut. Sądu (k. 5).

O ile postępowanie wszczęte zostało na skutek pisma Starosty (...), wystosowanego na skutek starań J. L. i T. L. (1) oraz zalecenia Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego, trudno obiektywnie uznać, którykolwiek z tych podmiotów za wnioskodawcę. Starosta (...), czy też W. Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego niewątpliwie nie mają interesu prawnego w niniejszym postępowaniu. Natomiast J. L., T. L. (1) i M. J. nie wnioskowali oni o wszczęcie postępowania (przynajmniej nie bezpośrednio u Burmistrza Miasta i Gminy G.). Wobec braku wydania decyzji przez organ prowadzący postępowanie rozgraniczeniowe w trybie art. 33 Prawa geodezyjnego i kartograficznego uczestnicy ci nie mogli również, nawet potencjalnie, złożyć wskazanego w art. 33 ust. 3 powołanej ustawy żądania przekazania sprawy do Sądu. Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, iż J. L., T. L. (1) i M. J. nie są wnioskodawcami, ale uczestnikami postępowania.

Wobec powyższego, na mocy powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w pkt 1 i 2 postanowienia.

Orzekając **o kosztach postępowania** – kosztach sądowych w niniejszej sprawie należało mieć na uwadze dwie normy, jedną wynikającą z przepisów prawa materialnego, drugą zaś z przepisów prawa procesowego.

Otóż zgodnie z powołanym już wyżej art. 152 k.c. koszty rozgraniczenia właściciele gruntów sąsiadujących ponoszą po połowie.

Natomiast zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie.

W niniejszej sprawie nie było zdaniem Sądu możliwe zastosowanie wprost zasady wynikającej z art. 152 k.c., gdyż rozgraniczeniu podlegało kilka nieruchomości należących do różnych współwłaścicieli, tak więc podział kosztów po połowie nie odzwierciedlałby udziału w sprawie poszczególnych uczestników postępowania.

Ogółem na koszty sądowe złożyły się wydatki na opinie biegłych, łącznie w kwocie 20.083,43 zł. Na opinię biegłego S. M. wydatkowano łącznie 11.127,34 zł, w tym:

- 8.409,18 zł na podstawie postanowienia z k. 247 (dowód wypłaty k. 373)
- 133,38 zł na podstawie postanowienia z k. 333 (dowód wypłaty k. 375)
- 190 zł na podstawie postanowienia z k. 366 (dowód wypłaty k. 462)
- 2.394,78 zł wypłacono k. 722 (dowód wypłaty k. 658).

Biegłej E. B. (1) przyznano zaś wynagrodzenie w kwocie 8.956,09 zł (postanowienia k. 924 i k. 979 , dowód wypłaty k. 1000).

Po pierwsze więc, Sąd postanowił obciążyć uczestników postępowania T. i J. L. oraz M. J. w sumie połową wydatków związanych z opiniami biegłego S. M. (5.563,67 zł jako $\frac{1}{2}$ z 11.127,34 zł). Zostało to podyktowane faktem, że postępowanie rozgraniczeniowe – choć wszczęte z urzędu – toczyło się niewątpliwie w interesie wymienionych uczestników postępowania, którzy nota bene są współwłaścicielami działki o najdłuższej granicy (tj. działki nr (...)). Oczekiwanie uczestników, że Skarb Państwa poniesie wszystkie koszty postępowania, jest całkowicie niezgodne z treścią powoływanego już 152 k.c. Nie bez znaczenia pozostaje też fakt, że uczestnicy L. zabiegali o uregulowanie przebiegu granic.

Podział kwoty 5.563,67 zł między T. L. (1), J. L. i M. J. nastąpił według ich udziałów we własności działki nr (...). T. L. (1) i J. L. na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej są właścicielami udziału wynoszącego $\frac{1}{2}$, natomiast J. L. i M. J. jako spadkobiercy po J. J. (2) i R. J. są właścicielami udziałów wynoszących po $\frac{1}{4}$. Zatem w punkcie 3 postanowienia Sąd nakazał ściągnąć od M. J. 1390,91 zł jako $\frac{1}{4}$ z kwoty 5.563,67 zł, tak samo od J. L. jako właścicielki takiego samego udziału, a od małżonków L. 2.781,83 zł jako $\frac{1}{2}$ z kwoty 5.563,67 zł.

W pozostałym zakresie wydatki związane z opiniami biegłego S. M. Sąd postanowił przejąć na rachunek Skarbu Państwa, mając na względzie to, że postępowanie zostało wszczęte z urzędu (pkt 4 postanowienia).

Natomiast wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłą E. B. zdaniem Sądu powinny obciążać po połowie małżonków A. i R. R. oraz małżonków J. i M. T.. Uczestnicy postępowania A. R. i J. T. domagali się dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego (k. 331, 687, 731). Opinia sporządzona przez biegłą B. wykazała, że wnioski biegłego S. M. były jak najbardziej prawidłowe. To stanowisko wymienionych uczestników spowodowało zatem, że w sprawie powstały kolejne, znaczne koszty postępowania. W punkcie 3 postanowienia Sąd nakazał zatem ściągnąć po 4.478 zł (8.956,09 zł :2) od małżonków R. i małżonków T..